

Ryga

Stare Miasto

LV/1/19

Łotwa

Ryga została założona w 1201 r. przez biskupa Alberta von Buxhovdena na terenach, gdzie w X w. istniała osada plemienna Liwów. W 1207 r. rozpoczęto budowę murów miejskich. Kiedy w 1282 r. włączono miasto do Hanzy nastąpił szybki jej rozwój i stało się ważnym ośrodkiem handlowym na wybrzeżu Bałtyku. Nastąpił znaczący napływ osadnictwa niemieckiego trwającego przez setki lat. Po 1237 r. posiadłości i prawa zakonu kawalerów mieczowych w mieście przejął zakon krzyżacki, który usiłował przejąć władzę w mieście. W odwecie mieszcianie w 1297 r. zburzyli dwór krzyżacki. Konflikt trwał do 1330 r. kiedy to wojska zakonne zmusiły miasto do poddania się i odbudowania zamku. W 1484 r. mieszcianie zbuntowali się ponownie i zniszczyli zamek, który i tym razem zmuszeni byli odbudować. W latach 1521-24 Ryga stała się miastem luterańskim. W 1561 r. Inflanty oddały się pod opiekę królowi Zygmuntowi II Augustowi. Po unii lubelskiej w 1569 r. Ryga znalazła się pod wspólnym panowaniem Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego. W latach 1584-89 miastem wstrząsały niepokoje w sporze o kościół św. Jakuba pomiędzy katolikami i protestantami oraz o władzę w mieście. Pod panowaniem polskim miasto zaczęło się dynamicznie rozwijać. W czasie II wojny polsko-szwedzkiej w 1601 r. wojska polskie rozbiły wojska szwedzkie. Jednak w czasie IV wojny polsko-szwedzkiej w 1621 r. Szwedzi zdobyli Rygę. W 1710 r. miasto zdobyli Rosjanie. W czasie wojny napoleońskiej w 1812 r. przedmieścia zostały spalone. W latach 1857-63 zburzono fortyfikacje miejskie. W czasie I wojny światowej w 1917 r. Rygę zdobyli Niemcy. Od 1918 r. Ryga stała się stolicą Republiki Łotewskiej. Jednak w 1940 r. została wcielona do ZSRR. Podczas operacji Barbarossa w 1941 r. została zajęta przez Niemców i ponownie w 1944 r. zdobyta przez Armię Czerwoną i wcielona do ZSRR. Od 21 sierpnia 1991 r. po ogłoszeniu niepodległości przez Łotwę miasto ponownie zostaje stolicą Łotwy. Ponad 800 letnia historia miasta oraz największe skupisko zabytków architektury secesyjnej w Europie na Starym Mieście stają się powodem do wpisania jej w 1997 r. na listę światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO.

Dł. trasy: ok 4,5 km
Liczba PK: 30

Aktualność mapy:
lipiec 2019
Wersja 1.0

Na planie Rygi zaznaczono różne miejsca i obiekty będące punktami kontrolnymi (PK). Do każdego z nich zadano pytanie. Odpowiedzi na pytania, jako potwierdzenie przebycia trasy, należy dostarczyć do organizatora.

Opracowanie trasy: Andrzej Krochmal
Opracowanie graficzne: Wojciech Drozda

Źródło mapy: © autorzy OpenStreetMap

Legenda

- budynek
- ⊠ pomnik, obelisk

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (LV/1/19)

1. **Most Kamienny** na Dźwinie łączący Stare Miasto z dzielnicą Zadźwinie o długości 503,12 m. Oddany 21.07.1957 r. jako Most Październikowy.

Pyt. Ile okrągłych lamp umieszczono na kamiennym kandelabrze?

2. **Pomnik pierwszej na świecie choinki** z 1510 r. na pl. Ratuszowym.

Pyt. Ile gwiazdek znajduje się w podstawie, na której stoi choinka?

3. **Dom Bractwa Czarnogłowych.** Zabytkowy budynek w stylu gotyckim na Starym Mieście, jeden z symboli Rygi. Wzniesiony na początku XIV w. jako siedziba tzw. Bractwa Czarnogłowych – Stowarzyszenia skupiającego bogatych i nieżonatych kupców pochodzenia niemieckiego i mającego znaczący wpływ na dzieje miasta. Nazwa pochodzi od patrona Stowarzyszenia Św. Maurycego, którego przedstawiano w ikonografii jako postać o ciemnej karnacji. Początkowo wynajmowała ją Wielka Gildia, a z czasem najemcami zostali Czarnogłowi, którzy w 1713 r. wykupili kamienicę od miasta. Dom był ich siedzibą do 1939 r. Zniszczony w czasie II Wojny Światowej. W 1995-1999 r. został pieczołowicie odtworzony jako replika. Na ścianie frontowej znajdują się 4 posągi: Neptuna, Merkurego, Zgody i Pokoju. W środku znajduje się tablica z informacją o podpisaniu w tym miejscu traktatu ryskiego. Również repliką jest sąsiedni Dom Schwaba z 1895 r.

Pyt. Ile czarnych twarzy znajduje się na bramie wejściowej?

4. **Posąg Rolanda** ustawiony 11.12.1896 r. na pl. Ratuszowym w miejscu poprzedniego z 1474 r. Posąg jest symboliczną ozdobą studni artezyjskiej. Koniec miecza Rolanda uznawany jest za miejsce przecięcia się współrzędnych wskazujących środek geometryczny miasta i od którego mierzone są odległości na Łotwie. W czasie II Wojny Światowej został uszkodzony, a następnie rozebrany po wojnie. W 1970 r. został częściowo odnowiony i przechowywany w kościele św. Piotra. Już jako kamienny posąg w 1999 r. powrócił na plac.

Pyt. Ile kolumniek zdobi pomnik?

5. **Zabytkowy dom** z XVIII w. przy ul. Javniela 18. Obok pod numerem 16 znajduje się jeden z bardziej ozdobnych budynków w mieście, z restauracją o nazwie „1221” serwująca łotewskie dania. Nazwa jest związana z wybudowaniem w tym miejscu najstarszej ulicy w mieście i tego budynku.

Pyt. Jaki rok widnieje na szczycie ściany (nad wejściem) do budynku pod numerem 18?

6. **Katedra Ryska** zwana Katedrą Tumską p. w NMP zbudowana w latach 1211-1270 pierwotnie w stylu romańskim, a następnie przebudowana w stylu gotyckim w XIV i XV w. z wieżą o wys. 140 m, ale kiedy runęła, nowa miała 90 m. Z 1776 r. pochodzi barokowa dzwonnica. Na wieży, od 1595 r. obraca się złoty kur. Wewnątrz katedry znajdują się ogromne organy z 6768 piszczałkami zbudowane w latach 1883-1884. W okresie reformacji przeszła w ręce protestantów. Obecnie jest największą średniowieczną świątynią krajów bałtyckich.

Pyt. Jaki rok widnieje na zwieńczeniu ściany?

7. **Budynek Giełdy Ryskiej** zbudowany w latach 1852-55 w formie renesansowego weneckiego palazzo symbolu bogactwa. Obecnie mieści się tu Muzeum Sztuki.

Pyt. Ile tarcz pomiarowych umieszczono na rogu budynku?

8. **Muzeum Historii Rygi i Żeglugi (Nawigacji)** to najstarsze muzeum na Łotwie i jedno z najstarszych w Europie, którego powstanie datuje się na 1773 r. Zajmuje budynki dawnego kompleksu Katedry Ryskiej pochodzących od XIII do XX w. W środku znajduje się sala kolumnowa z XVIII w. oraz wystawy - 800 lat Rygi i żeglugi Łotwy od X w.

Pyt. Ile herbów znajduje się między oknami pierwszego piętra?

9. **Kościół anglikański św. Zbawiciela** zbudowany w latach 1857-59 w stylu neogotyckim z cegły sprowadzonej z Anglii. Przeznaczony dla anglików przebywających tu w celach handlowych. W czasach ZSRR mieściła się tu luterańska parafia, a od 1966 sala dyskotekowa dla studentów. Po 1991 r. kościół zwrócono prawomocnym właścicielom.

Pyt. Ile kamiennych schodków prowadzi do głównego wejścia kościoła?

10. **Zamek Ryski** wzniesiony w latach 1330-1353 przez Zakon Rycerzy Kawalerów Mieczowych pierwotnie gotycki, jako główna siedziba zakonu w Inflantach. Wybudowany poza murami miasta w pobliżu wcześniej istniejącego szpitala św. Ducha. W 1484 r. został zburzony przez mieszczan, którzy po przegraniu walk z zakonem zobowiązali się go odbudować. Odbudowa prowadzona była w latach 1495-1515. W 1562 r. na zamku G. Kettler złożył hołd lenny królowi Zygmuntovi II Augustowi. Do 1621 r. zamek był rezydencją namiestnika króla Polski, a w 1582 r. rezydował tu król Polski Stefan Batory. W XVII w. był administrowany przez Szwedów, którzy rozpoczęli jego rozbudowę. Gdy zamek został włączony do Imperium Rosyjskiego stał się siedzibą Guberni Inflanckiej. Od 1922 r. był siedzibą Prezydenta Łotwy.

Podczas remontu w latach 30 ubiegłego wieku dobudowano wieżę Trzech Gwiazd. W czasach ZSRR był siedzibą pionierów. Od 1995 ponownie jest rezydencją Prezydenta Republiki Łotwy, która zajmuje, pfn. odremontowaną część zamku.

Pyt. Ile okien znajduje się nad bramą wjazdową?

11. **Trzej Bracia** – zespół trzech budynków mieszkalnych z różnego okresu (ul. Maza Pils). Najstarszy z nich o schodkowym froncie pochodzi z XV w. i wybudowany został w stylu gotyckim. Pozostałe powstały 2 wieki później. Budynki zostały nazwane poprzez analogię do podobnych budynków w Tallinie, które noszą nazwę Trzech Sióstr.

Pyt. Jaki rok widnieje na ścianie, w najwyższym miejscu domu pod numerem 19, w którym mieści się Muzeum Architektury?

12. **Archikatedra św. Jakuba** wybudowana w stylu gotyckim. Pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1225 r. Po nadejściu reformacji kościół w 1522 r. stał się drugim protestanckim kościołem w Rydze. W 1523 r. w kościele wygłoszono kazanie w języku łotewskim. W 1582 r. kiedy Ryga była pod panowaniem Rzeczypospolitej Obojga Narodów, kościół został przekazany jezuitom. Kiedy wojska szwedzkie pod dowództwem króla Gustawa II Adolfa zajęły Rygę kościół w 1621 r. powrócił do luteranów. W 1812 był wykorzystywany jako magazyn żywności przez wojska napoleońskie. W 1923 został ponownie przekazany katolikom po tym jak ryska katedra wróciła do luteranów. Wieża kościoła ma wysokość 86 m.

Pyt. Ile kul armatnich znajduje się w ścianie frontowej kościoła?

13. **Symboliczna barykada** pamięci wydarzeń z 1991 r. Barykady w Rydze zaczęto budować wieczorem 13 stycznia 1991 r., po krwawych wydarzeniach w Wilnie. Miały chronić budynki Rady Najwyższej, telewizji i obiekty o strategicznym znaczeniu. Kiedy 20 stycznia 1991 r. milicja próbowała przejąć budynek MSW doszło do strzelaniny, w której zginęło 5 osób. Od 1997 roku ten dzień jest obchodzony jako państwowe święto.

Pyt. Ile nazwisk wymieniono na symbolicznej barykadzie?

14. **Zabytkowy spichlerz.**

Pyt. Ile półokrągłych otworów (z okiennicami) jest na widocznych 2 ścianach budynku?

15. **Brama Szwedzka** z 1698 r. Jako jedyna z pośród ośmiu bram, która wchodziła w skład murów obronnych i zachowała się do dnia dzisiejszego. Po wzniesieniu wałów obronnych mury obronne straciły na swoim znaczeniu i dlatego w XVII w. władze miasta wydały zgodę na budowę budynków poza murami. Dlatego wykuto bramę w celu połączenia nowych dzielnic i garnizonu szwedzkiego z miastem. Otwierana była tylko w ciągu dnia.

Pyt. Ile kamiennych słupków znajduje się w przejściu bramy?

16. **Koszary Jakuba** – zabytkowe koszary z XVIII w. Do lat 90 XX w. były wykorzystywane do celów militarnych. Obecnie ciąg budynków, w których znajdują się drogie restauracje i sklepy rzemieślnicze.

Pyt. Ile metalowych tabliczek znajduje się nad bramą?

17. **Baszta Prochowa** jedna z trzech zachowanych spośród 28 wcześniej istniejących. Wybudowana w 1330 r. zwana była Wieżą Piaskową (prawdopodobnie od okolicznych wydmy), w której przechowywano proch strzelniczy i broń. W 1621 zburzona przez Szwedów podczas ataku. Przez pewien czas służyła jako więzienie. Odbudowana została w 1650 r. osiągając 25,5 m wysokości o średnicy 14,5 m i grubości 3 m. Chroniła Drogę Piasku, główną drogę wiodącą do miasta. W 1892 r. Rada Miejska przekazała zniszczoną wieżę studentom na cele naukowe, którzy ją odbudowali. Od 1919 r. mieści się tu Łotewskie Muzeum Wojny (czynne śr.-nd. 10-18)

Pyt. Ile armatnich kul wmurowano w ścianę baszty?

18. **Three Wall Street** - Budynek (wejście przez bramę) z patio z posągami Złotego Rycerza z brązu i kranami z 1897 r. Oryginał znajdował się na miejscu pierwszych odwiertów w Rydze.

Pyt. Ile latarni oświetla dziedziniec z posągami?

19. **Dom Kotów** zwany też Domem Czarnych Kotów lub Kocim Domem zbudowany w 1909 r. wg proj. F. Scheffela. Secesyjny budynek stylizowany na architekturę średniowieczną zwieńczony na narożnikach sylwetkami kotów.

Pyt. Jaki ptak znajduje się między kotami?

20. **Pl. Liwski** (Livu) powstał w poł. XX w. Swą nazwą nawiązuje do dawnych mieszkańców tych terenów, Liwów, przodków Łotyszy. Przy placu znajdują się zabytkowe kamieniczki z XVIII w. należące od 1354 r. do stowarzyszenia bogatych kupców (zwane Wielka Gildia) oraz do rzemieślników (zwane Mała Gildia). Gildie zachowały swoje ogromne wpływy, aż do wybuchu I wojny światowej. W dawnym budynku Wielkiej Gildi mieści się Łotewska Narodowa Orkiestra Symfoniczna, a w Małej Gildi centrum kulturalne.

Pyt. Na ilu kamiennych opiera się kamienna głowa?

21. **Piaskowe Wzgórze** o wysokości ok. 15 m usypane w latach 1857-59 jako bastionowe wzgórze zwane Bramą Piaskową.
Pyt. Ile kamiennych ławek/stolików znajduje się na placu na szczycie wzniesienia?
22. **Pomnik Wolności** o wysokości 42 m został odsłonięty 8.11.1935 r. Poświęcony jest Łotyszom, którzy stracili życie w walce o niepodległość w latach 1918-20. Najważniejszy symbol niepodległości państwa łotewskiego
Pyt. Ile postaci umieszczono na pomniku?
23. **Opera Narodowa**. Budynek powstał w roku 1863 jako Teatr Niemiecki. Jego rekonstrukcję zakończono w 1995 r. Wystrój zewnętrzny przypomina Moskiewski Teatr Balszoi. Budynek opery szczyci się doskonałą akustyką.
Pyt. Ile jest postaci w portyku (tuż nad filarami)?
24. **Muzeum Farmacji** otwarte w 1987 r. w budynku z XVIII w. w którym kiedyś była apteka. Wewnątrz eksponaty tematyczne z biurem farmaceuty, laboratorium alchemika z XVIII-XIX w. itp.
Pyt. Ile rzeźb zdobi fasadę budynku pod nr 15 (obok)?
25. **Brama** w murach obronnych.
Pyt. Ile kompletnych zawiasów (z podstawami) pozostało w obramowaniu ?
26. **Kościół św. Jana** został zbudowany na miejscu średniowiecznego pałacu biskupa ryskiego Alberta. W 1234 r. biskup Mikołaj odsprzedał posiadłość dominikanom, którzy wybudowali w tym miejscu klasztor. W 1297 r. przebudowali dawną kaplicę pałacu biskupiego na kościół św. Jana. W XV w. w czasie walk mieszczan z Zakonem Kawalerów Mieczowych kościół służył za skład broni. Zniszczoną świątynię odbudowano ok. 1500 r. w stylu wczesnogotyckim. Był świątynią katolicką do 1523 r., do czasów reformacji kiedy to wygnano dominikanów. Kościół przeszedł w ręce kupca, który zamienił ją w stajnię. Po zajęciu Rygi w 1582 r. przez polskiego króla S. Batorego, świątynię przekazano protestantom. W 1677 r. ucierpiał podczas wielkiego pożaru, następnie w czasie wojen napoleońskich, a także w trakcie II wojny światowej. Obecnie pełni rolę zboru luterańskiego.
Pyt. Ile latarni znajduje się na ścianie frontowej?
27. **Muzeum Sztuki** (bursztynu).
Pyt. Jaki starszy rok widnieje na kamiennej tablicy pod oknami pierwszego piętra po lewej stronie wejścia do muzeum?
28. **Kościół św. Piotra** zbudowany w stylu romańskim, a następnie gotyckim i barokowym. Pierwsze wzmianki pochodzą z 1209 r. W pierwszym etapie wybudowano centralną część kościoła, w drugim ołtarz i wieżę o wysokości 136 m z piramidową szpilą, która zawałiła się w 1666 r., a w 1677 r. spłonęła, w trzecim etapie wybudowano zachodnią część i nową wieżę w 1690 r. o wysokości 54,5 m. Najwyższa drewniana szpila w Europie spaliła się od pioruna w 1721, następnie odbudowana w latach 1745-46, ale już wyższa o wysokości 120,7 m. W 1941 zburzoną wieżę odbudowano w 1968 -73 o wysokości 123,25 m. Odbudowę kościoła zakończono w 1984 r. Znajduje się tu najwyższy punkt widokowy (72 m) w krajach bałtyckich. W 1975 r. odnowiono zegar na wieży. Zgodnie z tradycją posiada tylko jedną wskazówkę godzinową.
Pyt. Jaki numer nosi punkt geodezyjny na rogu kościoła?
29. **Kościół ewangelicko-reformowany** dawniej świątynia kalwińska, której budowę ukończono w 1733 r. Odwiedzany był przez rodziny niemieckie i holenderskie. Na początku II Wojny Światowej został przekazany luteranom, a następnie braciom morawskim urzędującym do 1964 r.
Pyt. Ile twarzy aniołów umieszczono w obramowaniu wejścia?
30. **Secesyjna Miejska Synagoga** z 1905 r. w stylu neoklasycystycznym (czynna codziennie bez sob.) W 1941 r. zdewastowana i zamieniona na magazyn. Była jedyną spośród 40, którą hitlerowcy nie zburzyli. Po wojnie stała się centrum życia religijnego Łotewskich Żydów. Była też celem zamachów bombowych w 1995 i 1998 przez członków organizacji antysemitycznych. W 2008 r. przeszła gruntowną renowację.
Pyt. Ile stopni schodów prowadzi do wejścia synagogi?

Odpowiedzi należy przesyłać pod adresem: poczta@trino.pttk.pl lub za pomocą formularza.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, tzw. RODO), przesyłający wyraża zgodę na publikację na liście osób, które przebiegły trasę TRInO na stronie internetowej <http://trino.pttk.pl>